

## **Dk. Ted Hildebrandt, Historia ya OT, Lit., na Theolojia, Mhadhara wa 9**

© 2020, Dk. Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Ted Hildebrandt katika Historia ya OT, Fasihi na Theolojia hotuba ya 9 juu ya Ibrahimu, Sodoma na Gomora, Akeda au kufungwa kwa Isaka na mwanzo wa hadithi ya Yakobo.

### **A. Muhtasari wa Maswali [0:00-1:20]**

Darasa, wacha tuanze. Kwa wiki ijayo unafanyia kazi kitabu cha Hesabu na ni sura zilizochaguliwa tu katika Hesabu. Nambari ni kitabu kikubwa, kuna nasaba nyingi katika sehemu yake ya mwanzo. Tutaruka baadhi ya nasaba ili usome vifungu kuu vilivyochaguliwa tu. Kutakuwa na makala sijui kama ni *Baba yetu Ibrahimu* na mistari ya kumbukumbu. Hiyo itakuwa ya Alhamisi ijayo na Alhamisi baada ya hapo tutakuwa na mtihami wetu wa kwanza. Mitihani yetu ni tofauti na maswali yetu. Mitihani imekwisha kile tunachozungumza katika mihadhara na mistari ya kumbukumbu. Usisahau kuhusu mistari ya kumbukumbu watarudi juu, kuhifadhi nakala na kuhifadhi nakala. Fikiria juu ya mihadhara. Kuna miongozo ya zamani ya masomo ikiwa unataka kuangalia hizo ili kujiandaa kwa hilo. Hiyo itakuwa wiki baada ya Alhamisi ijayo.

### **B. Ibrahimu: Yeye ni dada yangu [1:21-6:32]**

Tutajaribu na kusukuma rundo la kitabu cha Mwanzo leo. Tutashughulika na Ibrahimu na tunatumaini kutoka kwa Ibrahimu na kuingia kwa Yakobo na Isaka. Kwa hivyo tunataka kusonga haraka. Baadhi ya nyenzo tunazoshughulikia leo zitakuwa ngumu kwa hivyo ninaomba uvumilivu wako na hilo. Huwezi kujadili pande zote za mambo haya kwa sababu ni maswala magumu. Tutaanza na Ibrahimu. Kuna maswali manne ambayo yanajitokeza katika maisha ya Ibrahimu ambayo nataka kujadili. Mmoja wao anayekuja ni katika sura ya 12 na 20. Anafanya hivyo mara mbili, anasema "yeye ni dada yangu." Sarah ni mrembo sana na ana umri wa miaka 75, lazima ilikuwa tofauti wakati huo. Kwa hivyo

mfalme atampiga. Kwa hivyo "mwambie mfalme wewe ni dada yangu, kwa hivyo asiniue." Kwa hivyo hiyo inakuja. Kisha baadaye hutokea tena, "sema wewe ni dada yangu na uniepushe." Katika sura ya 12 ni Farao na baadaye ni Abimeleki wa Wafilisti. Ni nini kinaendelea na utaratibu huu wa "wewe ni dada yangu"? Ni aina ya kuvutia. Je, kila mtu anakumbuka kwamba Isaka anafanya vivyo hivyo na Rebeka (sura ya 26)? Apple haianguki kutoka kwenye mti. Unaona hii ikitokea, hadithi hiyo hiyo inatokea mara tatu. Kila mtu anasema kwamba haikuwa kusema uwongo kwa sababu alikuwa dada wa kambo wa Ibrahimu, lakini ilikusudiwa kudanganya? Nitasema Ibrahimu alikuwa akisema uwongo. Kwa nini kila mtu anataka kuoa "dada"? Watu wengine wamependekeza irudi kwenye mila zingine za Mashariki ya Karibu, unapooni kitu kikitokea mara kwa mara kitu ambacho hatujazoea, shuku kuwa inaweza kuwa suala la kitamaduni. Nadhani kile ulicho nacho kinachotokea hapa, na kuna njia tofauti za kuiangalia, kuna seti tofauti za mila ambazo zinaweza kutumika kwa kifungu hiki. Dk. Gordon Hugenberger, kwa njia, ukiingia kwenye tovuti ya Mwanzo ana mahubiri 48 kwenye kitabu cha Mwanzo. Dk. Gordon Hugenberger, kutoka Kanisa la Park Street, labda ni mmoja wa wahubiri wakubwa ambao nimewahi kusikia. Yeye ni wa kushangaza tu. Ana maoni tofauti juu ya hili, lakini ninachodhani kinaendelea ni kwamba una Abimeleki na Farao wanamwona mtu huyu akija na mwanamke huyu. Katika ulimwengu wa kale mwanamke alihitaji mlinzi? Hata katika nyakati za kisasa wakati mwingine wanawake wanahitaji walinzi. Ninachodhani kilitokea ni yeye ni mwanamke peke yake. Na kilichotokea ni kwamba mwanamume angemwona mwanamke peke yake na kuja na kumchukua kama "dada." Hiyo inamaanisha angekuja na kuwa kaka mlinzi na kile kitakachotokea ni wakati atakapoolewa, kaka mlinzi anapata mahari. Anamlinda, anaolewa, na anapata pesa. Kwa hivyo unaweza kuona jinsi wote wawili wangepaidika. Kwa hivyo wakati Ibrahimu anasema, "ni dada yangu." Mfalme anasema, "Sawa, mtu huyu labda anataka kumuoa, kwa hivyo nitamchukua kwenye nyumba yangu ya watu, na kisha kumlipa tu mtu huyu." Kwa hivyo hiyo inawezekana ndio kinachoendelea. Je,

Mungu anamlinda Sara? Sasa sisemi kile Sarah alifanya kilikuwa sawa au kibaya, lakini labda katika tamaduni hiyo ni kitu ulichofanya kuokoa maisha yako mwenyewe. Inaonekana kwamba Mungu alimlinda alipoingia kwenye nyumba ya wageni. Unakumbuka mfalme mmoja aliota ndoto usiku ambapo Mungu anasema, "Ukingusa, wewe ni mtu aliyekufa." Mwanadada huyo anatoka nje na kumwambia Abraham, "Hei, umesema huyu ni dada yako, huyu ni dada fulani uliyenaye hapa rafiki," na inakwenda hivyo. Kwa nini Mungu angetaka kumlinda Sara? Nani atakuwa na mtoto aitwaye Isaka na ikiwa atachanganyikiwa na Farao au Abimeleki basi mtoto huyo hatakuwa wa Ibrahimu. Kwa hivyo katika visa vyote viwili Mungu anamlinda kutokana na hilo ili ijulikane kuwa ni mtoto wa Ibrahimu. Kwa hivyo nadhani una Mungu anayeingia huko na kumlinda kwa sababu ya mstari ambao utakuja kupitia Isaka. Hizo ni hadithi za kupendeza, desturi hii ya kumchukua na kumlinda dada huyu na kisha kumuoa. Nadhani hii ilikuwa sehemu tu ya utamaduni huo, hata leo una sehemu ambazo wanawake wanahitaji walinzi. Lakini unasema, wanawake ni wazuri kama wanaume. Mke wangu hupeleka gari kwa fundi wa magari ni tofauti na ninapoichukua? Ndio, ni hivyo, ndivyo ilivyo. Kwa hivyo, hata hivyo, unasema una fundi mzuri; vizuri, sijaweza kupata mechanics nyingi kama hizo.

### **C. Ziara ya Malaika: Sheria za Ukarimu [6:33-13:03]**

Katika sura ya 18, kutakuwa na watu watatu watakaokuja nyumbani kwa Abram. Vijana hawa watatu wanakuja, na wacha nifanye kazi na hii kidogo. Sura ya 18 mstari wa 1: "Bwana akamtoka Ibrahimu karibu na miti mikubwa ya Mamre, alipokuwa ameketi kwenye mlango wa hema lake wakati wa joto la mchana. Ibrahimu alitazama juu na kuwaona wanaume watatu wamesimama karibu. Alipowaona, aliharakisha kutoka kwenye mlango wa hema lake kukutana nao na akainama chini." Kisha, anafanya nini? Anawaalika wavulana ndani ya hema lake na kuosha miguu yao. Tena ndivyo ulivyofanya kwa watu wanaokuja jangwani? Uliwaruhusu kuingia kwenye hema lako. Hizi zinaitwa "Sheria za Ukarimu." Sheria hizi za Ukarimu ni kubwa sana jangwani. Hapo zamani za

kale, nadhani ilikuwa kwa karibu usiku tatu, tulikaa katika muktadha wa Bedouin. Ilikuwa hema la Bedouin na walikuwa na ngamia wa Bedouin. Kwa hivyo tulipaswa kupanda ngamia hawa. Usiku mmoja yule mtu huyo alienda na kucheza kitu hiki kidogo cha lute na yule Bedouin alienda kwa karibu masaa matatu akisema utani wa ngamia. Sikujua tu unaweza kufanya hivyo. Lakini mtu huyu alienda akielezea kila ngamia wake ambaye kila mmoja alikuwa na utu tofauti. Napaswa kusema ikiwa utapata nafasi ya kupanda ngamia, farasi ni karibu pana hii, na ngamia ni karibu pana hii. Kwa hivyo unapopanda ngamia, nilikuwa nikifanya taekwondo kidogo, lakini unapojaribu kupanda moja ya ngamia hawa ni kubwa sana kwa njia hii, kwa hivyo kwa dakika 45 unagawanyika ikiwa unataka kugawanyika au la. Kwa hivyo unaposhuka, umewahi kuona sinema hizo za cowboy ambapo wavulana wanatembea wote wakiwa na miguu ya upinde? Niliposhuka kwenye ngamia baada ya dakika 45 sikuweza kunyoosha miguu yangu. Kwa njia, ngamia wana haiba tofauti. Hadithi moja tu zaidi juu ya ngamia na kisha tutarudi kwa Bedouin. Unapopanda ngamia, wanapiga magoti na kusukuma mkia wao juu, kwa hivyo uko kwenye kitu hiki na itakutupa mbele kama utaenda na kisha mbele itatokea na utakuwa juu. Kwa njia, unapokuwa juu ya ngamia, ngamia huko juu? Uko juu. Kwa hivyo ninapanda ngamia wangu na nimewatazama hapo awali kwa hivyo ninatetemeka mbele kisha nikatikisa nyuma. Kweli, nilikuwa na rafiki huyu, hakuwa rafiki kweli, lakini alikuwa mvulana huyu wa Kusini mwa Baptist na alikuwa karibu 6'4 na alikuwa na uzito wa pauni 350. Alikuwa mvulana mkubwa. Kweli, nilikuambia ngamia hawa wana haiba, kwa hivyo kijana huyu mkubwa wa kusini mwa Baptist anapanda nyuma ya ngamia huyu na unatazama, na tunapanda, halafu ghafla anapanda na unaona ngamia huyu anaenda "Mtu huyu ni mzito sitaki kumbeba!" Kwa hivyo ngamia huyu huzunguka kando na kumviringisha jamaa huyu mara moja na kisha kusimama wima. Ngamia anaangalia kana kwamba anasema, "Jamani, wewe ni mkubwa sana kwa mgongo huu!" Kwa hivyo akamviringisha na tukapata kicheko kikubwa kutoka kwa hilo.

Tukirudi kwa Bedouin, wana sheria hizi za ukarimu. Kwa hivyo Bedouin

aliyekuwepo anasema, "Kwa hivyo wewe ni adui wa kufa unajitokeza kwenye mlango wa hema lako, sheria za ukarimu jangwani, ni mbaya. Jangwani, watu hufa bila maji, lakini hata kama yeye ni adui yako wa kufa, lazima ulishe na kumhifadhi adui yako anayekufa kwa siku tatu." Sasa unachofanya ni kumlisha na kumweka kwa siku 3 na kisha unamuua. Lakini lazima ufanye Sheria hii ya Ukarimu kwa siku tatu. Kwa hivyo unapokuwa jangwani unahitajika kufanya Sheria za Ukarimu na unahitajika kusaidia wale wanaohitaji. Je, hiyo ina maana yoyote kuhusu jinsi wanavyofanya kazi pamoja jangwani? Ugumu huleta jamii.

Kwa njia, nyinyi mnajua hili, kulikuwa na mapigano huko Afghanistan, yalikuwa ya juu zaidi kuwahi kuwa na mapigano nadhani yalikuwa karibu futi 10,000 au 11,000. Kulikuwa na mihuri hii ya jeshi la wanamaji huko juu na kilichotokea ni kwamba walikuwa wamezungukwa na Taliban na walipeperushwa nje ya maji. Kwa hivyo kilichotokea ni kwamba Taliban kimsingi walipata bora zaidi na watatu kati yao waliuawa na mmoja wao alipigwa risasi vipande vipande na akatambaa katika mji huu kaskazini mwa Afghanistan. Alipofika huko, hawawaiti masheikh huko, hilo ndilo neno la Kiarabu, sina hakika Wapashtun wanawaita nini. Mwanangu anawaita wazee, lakini sijui neno la Kipashtun. Hata hivyo, wanakuja kwa wazee wa mji, na mtu huyu anakuja akitambaa akiwa amepigwa risasi, na mzee anakuja kumwona na mara tu anapokuwa mjini na kuidhinishwa na mzee kuwa katika mji huo, basi mji huo unapaswa kumlinda? Hiyo ni sehemu ya sheria zao. Taliban walimfukuza na kufika mjini na kusema, "Hei, una Mmarekani huko." Je, mzee huyo angepigana na Taliban na kuharibu nusu ya mji wake ili kumlinda mtu huyo? Ndio, angekuwa. Mara tu unapokuwa katika eneo lao ni kama tunapaswa kumlinda mtu huyu. Mtu huyu alilindwa kwa sababu ya Sheria hizi za Ukarimu. Je, alinusurika? Ndio, alifanya hivyo. Mwanafunzi katika darasa la mwisho ana kitabu hicho kwa sababu mtu huyo aliishia kuandika kitabu. Alipigwa risasi vibaya sana na alikuwa Kaskazini mwa Afghanistan. Jina la kitabu ni *Aliyenusurika Peke yake*. Hoja yangu ni kwamba, je, sheria nchini Afghanistan bado zinafanya kazi kama nyakati za Biblia?

Namaanisha ni ya kushangaza sana kwa sababu unarudi nyuma maelfu ya miaka na bado wanafanya mambo sawa, kulingana na Sheria hizi za Ukarimu.

Kinachotokea hapa ni kwamba Ibrahimu anawapokea watu hawa, wanawalisha, anaosha miguu yao, na kisha watu hawa wanamgeukia Ibrahimu na kusema, "Ibrahimu, Sara atapata mtoto." Sarah anafanya nini? Anacheka na kwa hivyo baadaye wanamwita mtoto "Kicheko" au Isaac ambayo inamaanisha "Kicheko."

#### **D. Sodoma na Lutu [13:04-13:44]**

Vijana hao watatu wapo na wanaanza kutazama chini kuelekea Bahari ya Chumvi. Kisha wanajiuliza ikiwa wanapaswa kumwambia Ibrahimu kile watakachofanya. "Kweli, Ibrahimu atakuwa baba juu ya mataifa mengi kwa hivyo labda tunapaswa kumwambia tutafanya nini." Kwa hivyo wanasema, "Sawa, Ibrahimu, tutashuka huko na kuvuta Sodoma na Gomora. Tutaharibu Sodoma na Gomora." Sasa ni nini shida ya Ibrahimu na hilo? Nani yuko huko Sodoma? Mpwa wake, Loti, yuko chini na watoto wake, wapwa zake. Kwa hivyo Ibrahimu ana shida? Watashuka huko na kulipua mji na Ibrahimu anafikiria, ninahitaji kuacha hii kwa ajili ya Loti.

#### **E. Kubadilishana na Mungu anayeingiliana [13:45-17:53]**

Kwa hivyo chini katika sura ya 18 mstari wa 20 inasema, "Basi Bwana akasema, 'Kilio dhidi ya Sodoma na Gomora ni kikubwa sana, na dhambi yao ni kubwa sana, hata nitashuka na kuona kama walichofanya ni kibaya kama kilio kilichonifikia. Ikiwa sivyo, nitajua.'" Kisha anageuka kuelekea Sodoma. Nani anaruka katika njia yao na kusema, "Subiri kidogo, huwezi kwenda chini huko na kuwalipua hivyo." Kwa hiyo Ibrahimu alibaki amesimama mbele za Bwana na kuuliza, "Je, utawafagilia wenye haki pamoja na waovu?" Je, unaona jinsi Ibrahimu anavyotumia mambo haya kwa sababu anajua Bwana anawaheshimu wenye haki? Kwa hiyo anauliza, "Je, ikiwa kuna watu wenye haki huko chini? Je, unaweza kuvuta sigara au kuwalipua watu hawa walio chini hata kama kuna wenye haki huko? Je, ikiwa kuna watu hamsini wenye haki huko?" Sasa katika

utamaduni huo wanabadilishana vitu? Unapokuwa katika jiji la zamani la Yerusalemu unaingia na mara moja wanasema, "Ah, rafiki yangu kutoka Amerika, bei maalum kwako leo rafiki yangu." Kisha wanakuambia bei mara tatu ya thamani yake, "bei maalum kwa ajili yako tu." Je, unabadilishana na mtu huyo? Unabadilishana mtu huyu hadi nusu bei na unatoka hapo ukifikiria, "Jamani, nimemshusha hadi nusu bei, nimepata mpango!" Anaondoka akisema, "Nimempata mtu huyo." Lakini ndivyo inavyofanya kazi, unabadilishana kwa kila kitu huko. Nimekuwa na wavulana, nisemeje hivi? Mke wangu, kwa mfano, alipata kupanda ngamia gharama yote ni yule mtu alimshika mguu kidogo ili aweze kuinuka juu ya ngamia, ndivyo alivyopaswa kufanya ili kupanda ngamia. Nilikuwa na mvulana aliyenipatia, nadhani ilikuwa ngamia 3 kwa mke wangu na nikamwambia, "Hapana, nilitaka angalau 5." Pia nimekuwa na wavulana wanaojaribu kuniuzia binti zao, na huu ndio ukweli wa uaminifu, walijaribu kuniuzia binti zao, lakini ni sehemu tu ya utamaduni. Lazima utembe nayo. Nilikuwa huko kwa muda mrefu, niliishi huko kwa mwaka mmoja na tulikuwa chini ya Sinai kwa karibu wiki 3 na Bedouin, lakini kulikuwa na kubadilishana kila mahali huko. Ibrahimu anasema, "Mungu, ikiwa kuna wenye haki 50 huko, 50 utawaangamiza wenye haki?" Mungu anasema, "Sawa, sitafanya hivi kwa ajili ya hamsini wenye haki." Kwa hivyo Ibrahimu anasema, "Kweli, vipi kuhusu 45?" Anabadilishana na Mungu na mwishowe anasema, "Je, utauangamiza mji kwa watu 10 wenye haki? Na Mungu anasema, "Sawa, sitauangamiza mji ikiwa mnaweza kupata wenye haki 10." Wasiwasi wa Ibrahimu ulikuwa nini? Wasiwasi wa Ibrahimu ulikuwa Loti. Je, Mungu atashughulikia wasiwasi wa Ibrahimu? Ndio, lakini je, pia atashughulikia wasiwasi wake na bado anavuta jiji? Ndio, kwa hivyo anamshusha hadi 10. Nataka tu kuangalia mwingiliano huo kati ya Ibrahimu na malaika hawa na inageuka kuwa Mungu mwenyewe. Je, huu ni mwingiliano wa kweli? Je, Mungu na malaika hawa wanashirikiana na Ibrahimu au Mungu alijua kile angefanya wakati wote na anacheza tu michezo na Ibrahimu? Ninachotaka kusema ni kwamba nadhani huu ni mwingiliano wa kweli. Nadhani

ulichonacho hapa ni mwanadamu halisi anayeingiliana na viumbe hawa wa kimungu. Kwa hivyo sidhani kama ujuzi wa mbele unakuondoa katika hili. Kweli, kile angefanya ni kile angefanya kila wakati, lakini hiyo haisuluhishi shida. Nadhani huu ni mwingiliano wa kweli na halali kati ya mwanadamu aliyepewa katika muktadha huu, alimbadilishana hadi 10. Sidhani kama ujuzi wa mapema unachangia hii nadhani huu ni mwingiliano wa kweli, lakini lazima uwe mwangalifu.

#### **F. Lugha ya anthropomorphic na anthropopathic?** [17:54-21:19]

Kuna maneno mawili ambayo nataka kuwajulisha nyinyi. Hii ni lugha ya anthropomorphic tu? Sasa anthropomorphic ni nini? Kuna mtu yeyote anajua nini *Anthropos* Ina maana? Je, nina mwanafunzi wangu wowote wa Ugiriki hapa? *Anthropo* inamaanisha "watu, wanadamu, na wanadamu," aina hiyo ya kitu. *Anthropo* ni wanadamu na "morphic" ni, wakati kitu kinabadilika ni nini? Inabadilisha fomu. *Anthropomorphic* inamaanisha kuwa unamwonyesha Mungu kwa maneno ya kibinadamu. Acha nikufanyie hivi tu. Maandiko yanasema, "Macho ya Bwana yanakimbia huku na huku duniani kote." Je, macho ya Mungu yana miguu juu yao ambayo hukimbia huku na huku duniani kote? Inazungumza juu ya mkono wa Bwana, mkono wake wenye nguvu na mkono ulionyoochwia unaposoma katika kitabu cha Kutoka. Inatumia maneno ya kibinadamu kuzungumza juu ya Mungu. Hiyo ndiyo unayoiita "anthropomorphic" wakati mtu anatumia maneno ya mwili wa mwanadamu wakati wa kuzungumza juu ya macho ya Mungu, mdomo wake, na uso wake. Kuna mtu ambaye ninamjua ambaye ameandika kitabu kizima juu ya uso wa Mungu na uwepo wa Mungu, akimwona Mungu ana kwa ana. Anthropopathic ni tofauti. *Anthropo* ni wanadamu, unaweza kuiona tena, lakini badala ya fomu, anthropomorphic, ni anthropopathic. Hiyo inamaanisha kuwa Mungu anaonyeshwa na hisia za kibinadamu, na pathos. Umesoma vya kutosha vya Agano la Kale sasa; umemwona Mungu akikasirika? Ndiyo. Kweli, wengine wanasema, "Mungu hakasiriki kweli, ni Mungu na hana hisia za kibinadamu." Ninataka kukupendekeza kwamba kuna uwezekano

mkubwa kwamba Mungu ana hisia. Tunamwonyesha Mungu kwa maneno ya kibinadamu, lakini, kwa njia, tuna msingi wa kufanya hivyo? Tumeumbwa kwa mfano wa nani? Tumeumbwa kwa mfano wake, kwa hivyo ningependa kupendekeza kwamba kuna uwezekano mkubwa Mungu ana hisia. Je, Mungu ana hisia za upendo na huruma? Tunaona upendo na huruma ya Mungu na pia tunaona hasira ya Mungu.

Anthropomorphic inamaanisha anaonyeshwa kwa maneno ya kibinadamu, kama mikono ya Bwana na uso wa Bwana, katika umbo la kimwili la mwanadamu. Morph inamaanisha "fomu." Anthropopathic inaelezea kumpa Mungu hisia za kibinadamu kama upendo, huruma, na hasira. Katika Mwanzo 6 inasema, "na Bwana akahuzunika kwa sababu alikuwa amemfanya mwanadamu," kulikuwa na maoni mazuri sana yaliyotolewa katika darasa hili juu ya Mungu kutaka kuwaangamiza wanadamu wote. Tunahitaji kurudi kwa hilo katika muktadha mwingine. Mungu alihuzunika ni maelezo ya anthropopathic.

Watu wengine wanataka kupendekeza kwamba Mungu hafanyi biashara na Ibrahimu lakini anaonyeshwa tu kama anafanya hivyo. Sio jambo la kweli, Mungu anajua atafanya nini na sio kweli. Ni Mungu tu anaonyeshwa kwa maneno ya kibinadamu. Ninataka kupendekeza kwamba ni kweli na kwamba Mungu kweli anaingia katika mwingiliano na wanadamu.

**G. Je, mwanadamu anaweza kuwa na athari kwa Mungu?** [21:20-22:13]

Hii inazua swali: Je, mwanadamu anaweza kuwa na athari kwa Mungu? Kumbuka tuliona katika Mwanzo 6, wana wa Mungu wanaoa binti za wanadamu na tuliona *Hamas*, Kulikuwa na vurugu duniani. Je, watu hao waliinua hasira ya Mungu na huzuni yake? Ndiyo. Kwa hivyo ninachopendekeza ni kwamba wanadamu wanaweza kuwa na athari kwa Mungu na hiyo ni ya kushangaza sana kwangu kwamba Mungu anajiruhusu kuathiriwa na kile kinachotokea duniani. Kwa kweli anahusika nayo na anajali. Ikiwa anajali, basi atahusika na itakuwa na athari kwake kwa uzuri au mbaya, kwa hasira au kwa upendo, kwa fadhili au

chochote. Ninaibua tu jambo hili juu ya uwezo wa wanadamu kuathiri Mungu. Ni aina ya ajabu unapofikiria juu yake.

### **H. Sodoma na Gomora: Ubakaji wa jinsia moja [22:14-42:35]**

Sasa, inayofuata itakuwa ngumu zaidi, na tutakuwa na mambo magumu ya kujadili hapa. Kwa hiyo wanashuka kwenda Sodoma na Gomora katika sura ya 19 kisha, "Wale malaika wawili walifika Sodoma jioni, na Lutu alikuwa ameketi katika lango la mji, alipowaona akainuka kukutana nao, akainamisha kifudufudi chini, Bwana wangu, akasema, "Geuka kwenda nyumbani kwa mtumishi wako, unaweza kuosha miguu yako na kulala usiku, na kisha uendelea na safari yako asubuhi na mapema.' 'Hapana,' walisema, 'Tutalala usiku kucha kwenye uwanja.'" Sasa Je, Lutu anataka walale usiku kucha kwenye mraba? Hapana, kwa sababu Lutu anajua kinachoendelea huko chini. Kwa hivyo Lutu anawasukuma na inasema alisisitiza sana kwamba walienda naye nyumbani kwake. Anasisitiza, huwezi kukaa nje kwenye mraba. Kwa hivyo wanaingia nyumbani kwake na anawaandalia chakula, akioka mkate bila chachu, cha kufurahisha vya kutosha.

Kabla hawajalala, kila mtu kutoka kila sehemu ya Sodoma, vijana na wazee, waliizunguka nyumba. Wakamwita Lutu, "Wako wapi hawa watu waliokuja kwako usiku wa leo? Walete kwetu." Nitatumia King James hapa: "watoe nje ili tuweze 'kuwajua'." Sawa, kwa hivyo wakati Maandiko yanasema "wajue" hiyo ni kama mwanamume anavyomjua mkewe. unajua euphemism ni nini? "Eu" inamaanisha "pheme" nzuri ni neno la Kigiriki la "kuzungumza." Kwa hivyo euphemism ni wakati unasema kitu kizuri juu ya kitu ambacho sio kizuri sana. Kwa hivyo kimsingi wanaposema, "Watoe nje ili tuwajue," kwa kweli NIV inatafsiri kwa usahihi, "Watoe nje ili tupate ngono nao." Hii inaleta suala hili, ambalo ni suala gumu sana, lakini kwa kweli suala hapa ni ukarimu. Watu hawa hawakuwa wakarimu kwa wageni hawa katika mji wao, na kwa hivyo wanahukumiwa kwa ukarimu wao. Hivyo ndivyo dhambi ya Sodoma ilivyokuwa, ukarimu huu. Nilichokupa tu ni tafsiri ya mashoga ya kifungu hiki. Haikuwa na uhusiano wowote na ushoga, ilikuwa na kila kitu cha kufanya na ukarimu. Sasa

uliposoma kifungu hicho ulifikiria ukarimu? Unasema, "Ndio, walikuwa wakarimu kweli!" La! Je, huu ni ubakaji wa ushoga kimsingi? Kwa hivyo kinachotokea ni hawa watu - vizuri, wacha nisome tu maandishi hapa: "Wako wapi hawa wanaume waliokuja kwako usiku wa leo? Watoe nje kwetu, ili tuwajue." Lutu akatoka kwenda kukutana nao na kufunga mlango nyuma yake na kusema, "Hapana, marafiki zangu, msifanye jambo hili baya. Angalia nina binti wawili ambao hawajawahi kulala na mwanamume. Ni wangapi kati yenu wanakumbuka hilo na wanashtuka tu? Unasema tu, "Ng'ombe Mtakatifu, mtu huyu ana binti wawili na atawaweka tu kwa mbwa mwitu hawa?" "Usifanye chochote watu hawa kwa maana wamekuja chini ya ulinzi wangu wa paa langu." Kwa maneno mengine, wageni walipokuja nyumbani kwake, alitakiwa kuwalinda wageni wake juu ya wanafamilia wake mwenyewe? Hiyo ilikuwa sehemu ya desturi. Unamkumbuka yule mtu huko Afghanistan? Wangepigana hadi kufa kumlinda juu ya familia zao wenyewe. Kwa hivyo hii ni jibu kubwa la kupendeza hapa. Kwa hivyo anasema, "unaweza kuwa na binti zangu." Je, hilo ni tatizo? Akina baba huwafanyia nini binti zao? Je, akina baba huwalinda binti zao? Hufanyi fujo na binti zangu. Unataka kuja na kuwauliza binti zangu wakuoe, lazima uje kuzungumza na mzee. Unapozungumza na mzee, mzee anakaa kwenye kiti chake na umekaa pale. Mzee anaamini katika mawasiliano yasiyo ya maneno na kwa hivyo kuna kitu hiki kidogo kilichoketi nyuma yake juu ya urefu huyu, ina kitu kidogo cha "cha-chink" juu yake, na inakaa nyuma yake. Na ukweli ni kwamba, unaniuliza juu ya binti zangu na usanidi usio wa maneno upo. Sasa, kwa njia, hiyo inamaanisha nini kuwasiliana? Ikiwa unasumbua na binti zangu, unanisumbua? Ndiyo! Je, unajua geji 12 ni nini? Niko mzito hausumbui na binti zangu. Binti zangu wote wawili wameolewa na wote wawili walioa wavulana wazuri, bora kuliko vile ningeweza kutamani. Unahitaji tu kuweka vigezo. Kwa hivyo ninachosema ni wazo hili la kuwaweka binti zake huko nje, kwa nini afanye hivyo? Sehemu yake itakuwa sheria hizi za ukarimu na ilibidi alinde wageni. Inawezekana, na hii ni dhana tu kwa upande wangu, kwamba itakuwa dhambi

kidogo kwao kuwadhulumu binti zake, kuliko kwa wanaume hawa kufanya vitendo vya ushoga na watu hawa? Watu wengine wamependekeza hivyo. Ulichona cho hapa kimsingi ni ubakaji wa ushoga. Sasa nini kinatokea kwa malaika? Unasumbua na malaika na ghafla watu hawa ni vipofu. Huwezi kuchanganya nao. Je, vitendo vya ushoga ni dhambi? Na ninachotaka kupitia sasa ni kwamba, najua wengi wenu mmefunzwa katika mazingira na najua mazingira ya shule leo yanafundisha watoto, kwa utaratibu kufundisha watoto kutoka shule ya chekechea na kuendelea kwamba mambo haya yote ni sawa. Na nataka kukuambia ni, ninachokuambia sasa, katika miaka 15 kitachukuliwa kuwa matamshi ya chuki huko Amerika. Sasa unasema nitajuaje hilo? Ikiwa ningesema nitakachokuambia sasa kwamba vitendo vya ushoga ni dhambi, ikiwa ningesema kwamba Uingereza ingezingatiwa kuwa matamshi ya chuki. Ningeweza kuwekwa gerezeni nchini Uingereza. Kawaida huchukua kama miaka 10 hadi 15 kuja hapa, lakini inaanzishwa hapa sasa. Je, Biblia ina tatizo na ushoga? Kweli, Sodoma na Gomora ni taarifa iliyo wazi. Unasema huo ni ubakaji wa ushoga sio wapenzi wawili wa jinsia moja. Ikiwa unaruka kwa vifungu vingine. Mambo ya Walawi 18:22 inasema hivi: "Usilale na mwanamume kama unavyolala na mwanamke." Je, hiyo iko wazi kabisa? "Husemi umini na mwanamume kama vile mtu anavyolala na mwanamke kwa sababu hilo ni chukizo." Mstari unaofuata unasema, "Usifanye ngono na wanyama." Biblia inasema hivyo. Kwa njia niseme, kuna nchi ulimwenguni leo ambapo unyama unafanywa? Kuna baadhi ya nchi na wanajeshi wetu wamekutana na hili mara kwa mara. Ninachosema ni kwamba mambo haya yako katika Maandiko. Ukienda kwa Warumi 1:26 hii ni moja ya vifungu hivi. Vifungu hivi vyote vitatafsiriwa kwa njia tofauti ni wazi ikiwa mtu ni shoga, watakuwa na tafsiri hii nyingine ya vifungu hivi. Unapozisoma unasema vifungu hivi viko wazi, unawezaje kukosa hii? Katika Warumi sura ya 1 inazungumza juu ya dhambi inayokuja ulimwenguni na kuna hali hii ya kushuka na Mungu anawaacha na wanatenda dhambi zaidi, na kisha wanashuka chini na katika mstari wa 26 inasema, "Kwa sababu hiyo Mungu aliwatoa kwa tamaa za aibu, hata

wanawake wao walibadilishana mahusiano ya asili na yale yasiyo ya asili. Vivyo hivyo wanaume pia waliacha uhusiano wa asili na wanawake na wamechomwa na tamaa kwa kila mmoja. Wanaume hufanya vitendo visivyofaa na wanaume wengine." Sasa hiyo ni wazi kabisa? Nyingine ambayo iko wazi kabisa ni 1 Wakorintho 6: 9 na inasema hivi, " Je, hamjui ya kuwa waovu hawataurithi ufalme wa Mungu? Msidanganyike, wala dhambi ya uasherati, wala ibada ya sanamu," je, ibada ya sanamu ni dhambi katika Maandiko? Ibada ya sanamu iko kila mahali. "Wala uzinzi, wala makahaba wa kiume, wala wacosaji wa jinsia moja." Huko Korintho walikuwa na makahaba wa kiume. Wahalifu wa jinsia moja wamewekwa katika kitengo na hayo yote, sitaki kupitia jambo zima lakini je, Biblia inalingana sana juu ya hili? Sasa unafanya nini na watu ambao ni mashoga na Wakristo wanapaswa kuitikiaje suala hili la ushoga? Nitatembea hapa na kukuambia hadithi na mambo kadhaa ya msingi. Kwa miaka mingi marafiki zangu wa karibu, kwa njia, nilikuwa nikifundisha katika shule ya kihafidhina huko Indiana, na mmoja wa marafiki zangu wa karibu huko alikuwa msagaji. Kwa darasa hili nitamita Susie, hilo halikuwa jina lake halisi lakini ndivyo nitakavyomwita. Alibakwa na kocha wake wa besiboli alipokuwa na umri wa miaka 12. Alipokuwa na umri wa miaka 16 mjomba wake alimtoa nje na kumnyanyasa, na mjomba wake akamtoa nje na kufanya mambo mengine ambayo huwezi hata kuyazungumzia. Alikuwa na hasira sana na wanaume hivi kwamba baada ya kusimulia hadithi hizi za maisha yake na akatoka nje ya ofisi yangu na kupiga ukuta wa zege kwa nguvu kamili na karibu kuvunja vifundo vyake. Alikuwa msichana mgumu, mwanariadha sana, na mwenye nguvu sana kwa kweli. Kwa hivyo tulipata kuwa marafiki wazuri sana na hakuweza kwenda nyumbani na alikuwa na shida za akili kwa hivyo walimweka katika hifadhi hospitalini na ningeingia huko kumtembelea na kuna mtu huyu amesimama pale karibu inchi 6 akimpigia kelele. Nilimjua vizuri sana, na unaweza kuona tu alikuwa karibu kumtoa mtu huyu na kuondoa uso wake. Kwa hivyo kimsingi nilitia saini karatasi hizi na tukamtoa hapo. Je, aliwachukia wanaume? Ndio, alichukia wanaume na

nilidhani atamuua mtu huyu. Kwa hivyo anakuja nyumbani kwangu na kukaa nasi kwa muda mrefu. Na mwanangu anarudi nyumbani kutoka kwa Majini na hakujua hili na alikuwa akitoa maoni ambayo sikufikiri anapaswa kutoa. Na nikasema unamkumbuka Susie? Susie alikuwa msagaji kwa hivyo unahitaji kufikiria mara mbili kabla ya kusema baadhi ya mambo hayo. Alipeperushwa kabisa. Kwa kweli alikuja na kunisaidia kujenga ukuta wa zege. Ilikuwa mara yangu ya kwanza kuweka kizuizi na tulikabiliana nayo kwa matofali na alinisaidia kuifanya. Alikuwa mfanyakazi mzuri sana. Wakati huo huo, nilikuwa nikifanya kazi na saruji kwa siku 3 na unajua nini kinatokea kwa mikono yako wakati unafanya kazi kwa saruji? Nina sheria hii: wanaume halisi hawavai glavu. Najua huo ni ujinga na mke wangu ananiambia huo ni ujinga. Kwa hivyo ninafanya kazi na saruji siku moja na saruji hukausha mikono yako baada ya siku moja. Siku ya pili unapofanya kazi na saruji, unaanza kupata nyufa hizi mikononi mwako. Siku ya tatu, majeraha hufunguliwa na una vidonda wazi mikononi mwako. Sasa Susie anapiga simu na kusema, "Lazima niende Fort Wayne kwa mtihamu wa UKIMWI." Huu ndio wakati vitu hivi vilipoanza kutoka, kwa sababu unafikiria huwezi kupata UKIMWI kama hivyo. Sio jambo kubwa leo kwa sababu tunaweza kulitatua. Hata hivyo, hatukujua wakati huo mpango huo ulikuwa nini, na ilibidi aende kufanya mtihamu huu. Kwa hivyo nikasema, "Hakika nitakupeleka huko," kwa sababu hakuna mtu shuleni aliyejua kinachoendelea. Kwa hivyo niliendesha gari huko na sitasahau kuendesha gari chini ya Njia ya 30 na tunakuja na Jiji la Columbia, karibu nusu ya Fort Wayne ninafikiria, "Ee Mungu, nina majeraha haya wazi mikononi mwangu, vipi ikiwa atatoka kwenye kitu hiki akilia na kunilia, na sijui nifanye nini! Nina watoto wanne na mke." Mambo kama hayo yanarudi na kurudi kichwani mwangu. Nilikuwa na wasiwasi kwa sababu sijui jinsi vitu hivi vinaenea. Ninaposhuka chini na mimi mwenyewe na nimekasirika sana na sijui nifanye nini. Kimsingi ninajiuliza, na najua hizi zinasikika kuwa ndogo lakini sio ndogo kwangu, ninajiuliza: Yesu angefanya nini? Najua, unasema, najua Yesu angefanya nini angesema, "Ponywa!" Nilitambua ikiwa

angetoka na analia, je, Yesu angemkumbatia na kumruhusu kumlilia? Alitoka kwenye mti hani na alikuwa na machozi machoni mwake na ndio machozi yalinitoka. Baada ya wiki 2 au 3 alipata mti hani na kwamba hakuwa nao. Nilikuwa na furaha kama yeye. Alijitahidi sana na baadhi ya mambo haya. Je, ni jibu gani la Kikristo kwa kuwa shoga? Je, inawezekana kumpenda mtu kama huyo? Jambo langu la msingi ni: inawezekana kuchukia dhambi na kumpenda mwenye dhambi? Acha nibadilishe mifano. Acha nitumie shemeji yangu, nitamita Charlie. Charlie ana umri wa miaka michache kuliko mimi kwa hivyo ilibidi awe na umri wa miaka 40. Alikuwa na lori hili zuri la \$30,000. Shemeji yangu anapambana sana na pombe. Alitoka kunywa na kuendesha gari - hoja mbaya. Anajumlisha lori lake, anaharibu gari la mtu mwingine. Serikali inamfuata, kwa hivyo tunafanya nini? Nina maxi-van hii yenye takriban maili 200,000 juu yake, na tunaenda huko na kuweka kila kitu anachomiliki kwenye gari hili la maxi na kuendesha gari hadi nyumbani kwetu. Alikaa nasi kwa takriban miezi 6 alipokuwa akipata nafuu. Swali: Je, tunampenda Charlie? Je, watoto wangu wanampenda Mjomba wao Charlie? Ndiyo. Swali: Je, ninachukia ulevi?

Nimesema haya mara kwa mara darasani na nitasema tena: ikiwa ulevi ulikuwa umesimama pale kana kwamba ni mtu, na nilijua kwamba ikiwa ningewa mbele yako kwamba ningeweza kuharibu ulevi kwa kila mtu kwenye uso wa sayari, ningewa, kwa mikono yangu wazi, kuua mbele yako. Nisingejali. Ninge poteza kazi yangu. Nisingejali. Ninachukia ulevi. Ninaichukia. Nimeiona ikiharibu. Nina rafiki ambaye yuko makaburini sasa kwa sababu hiyo. Ninachukia vitu hivyo. Kunywa na kuendesha gari. Kwa hivyo, wacha niondoke kwenye hiyo. Sawa, nachukia. Ningeiua. Swali: je, ninampenda shemeji yangu? Nilipata kumuona huko Wisconsin karibu miezi miwili iliyopita. Ninampenda mtu huyo? Ninampenda mtu huyo. Swali: je, ninachukia kile ulevi umefanya? Ndiyo. Je, inawezekana basi kutumia aina hiyo hiyo ya fikra kuuliza, "Je, inawezekana kumpenda mtu ambaye ni shoga na kuchukia mambo yaliyo katika maisha yake?" Na ukweli wa kweli ni kwamba, sitasahau wakati aliondoka,

Grace, wakati alikuwa akiondoka. Alinikumbatia ambayo sidhani kamwe nitasahau. Sasa kwa njia, anachukia wanaume? Ndiyo. Anachukia wanaume. Alinikumbatia kisha akaniambia: "Kuna wanaume wawili tu maishani mwangu ambao ningeweza kuwaamini. Mmoja alikuwa kaka yangu na wewe ndiye mwingine." Ninakuambia hii ilikuwa zaidi ya miongo miwili iliyopita. Swali: nakumbuka kuwa kama ilikuwa jana? Ndiyo. Hiyo ilikuwa moja ya mambo mazuri zaidi ambayo mtu yeyote amewahi kuniambia. Alipoondoka huko alijitahidi kwa miaka? Je, hilo ni jambo unaloangalia tu kama hilo? Sasa, nataka kukuambia, inapoingia ndani yako hivyo, inachukua miaka. Sasa shemeji yangu, atapambana na pombe kwa maisha yake yote? Kwa kweli ni sigara ambazo zitamuua. Lakini ninachosema ni kwamba, ninampenda mtu huyo. Lakini anavuta sigara sana, anakunywa sana. Inakupata unapozeeka. Lakini ninachosema ni kwamba, watu watapambana na hilo? Na jibu ni, ndiyo. Je, jumuiya ya Kikristo inapaswa kujua jinsi ya kupenda? Na ninachosema bila shaka ni katika darasa la ukubwa huu, kusema ukweli, bila shaka kuna watu ambao ni mashoga katika chumba hiki. Je, Wakristo wanapaswa kujua jinsi ya kupenda kuvuka mipaka ya aina hiyo? Sasa hiyo inamaanisha ninakubali hilo? Na jibu linatoka kwa Warumi. Warumi wanasema, "pende mema na kuchukia mabaya." Kinachonisumbua hapa wakati mwingine ni kwamba tunaonekana kupenda kila kitu. Na Biblia inasema, "chukieni yaliyo mabaya." Ninachosema ni: jifunze jinsi ya kuchukia kile ambacho ni kibaya. Lakini je, inawezekana kuchukia uovu na bado kuwapenda watu wanaotazama maisha yao yakiharibiwa?

Nina rafiki mwingine ambaye labda ni mmoja wa watu mahiri zaidi ambao nimewahi kukutana naye maishani mwangu. Anajua Agano Jipya kwa Kigiriki na ni mtu wa ajabu. Mwanawe alijihusisha na dawa za kulevyu nzito na ninazungumza kokeini na heroini na vitu kama hivyo. Mtoto wake alikuwa mtoto mkali sana. Baba yake alilazimika kumtazama mtoto wake akishuka kwenye mirija? Swali: baba yake angekufa kwa ajili ya mtoto wake? Ndiyo. Na hawezi kufanya chochote. Namaanisha, mtoto anahusika katika mambo haya na inaharibu

maisha yake tu. Kwa hivyo baba anampenda mtoto wake, lakini je, anachukia kile dawa za kulevya zinaweza kufanya ili kumwagamiza mtu? Kuona hivyo, baba amefanya nini, sasa kwa kuwa amestaafu? Nadhani anafanya kazi na nini?

Anafanya kazi katika nyumba ya nusu akifanya kazi, akishauri nasaha na watu ambao ni waraibu wa dawa za kulevya. Kwa hivyo jambo langu ni usawa. Sijui jinsi unavyoipata sawa. Lakini kupenda mema na kuchukia mabaya. Ni muhimu kuchukia kile ambacho ni kibaya na bado kuwajali watu. Kwa njia, ndivyo Yesu alivyofanya? Ndiyo. Unasema, "Kweli, tunachopaswa kufanya ni kuwa kama Yesu." Ndio, jaribu hiyo kwa muda. Kuwa kama Yesu ni ngumu. Kwa hivyo usawa huu na suala hili ni ngumu. Wacha tuondoke hapo. Huu ndio msingi wangu kwa kweli, na samahani kwa pun, lakini hii ndio msingi: kumpenda mwenye dhambi na kuchukia dhambi. Nadhani ikiwa unaendelea kumpenda tu mwenye dhambi na hakuna chuki kwa dhambi, umepoteza. Ikiwa uko tu kwenye chuki ya dhambi na unamchukia mtu huyo, basi nadhani umepoteza huko pia. Kwa hivyo nadhani inachukua mvutano na ni mvutano mgumu sana kupata haki.

### **I. Akedah: kufungwa kwa Isaka [42:36-54:05]**

Sasa maandishi haya ni magumu zaidi. Hii ni moja ya maandishi ya kushangaza zaidi katika Biblia yote. Ni Mwanzo sura ya 22. Nataka kupitia maandishi haya. Hadi wakati huu katika kitabu cha Mwanzo Mungu anakuja kwa Ibrahimu na Mungu ndiye Ahadi Mkuu. Anakuja kwa Ibrahimu na kila wakati anapokuja kwa Ibrahimu anasema, "Ibrahimu Ibrahimu! Nitakupa mtoto wa kiume. Nitakupa wazao wengi, kama nyota za mbinguni, kama mchanga wa ufuo wa bahari. Nitakupa nchi hii, Nchi hii ya Ahadi. Nitakufanya uwe baraka kwa ulimwengu wote, mataifa yote - ardhi, mbegu, baraka." Anaendelea kurudia ahadi hiyo ya agano tena na tena. Na anaendelea kumwambia, "Ibrahimu, utakuwa na mtoto wa kiume - sio Ishmaeli. Ibrahimu utakuwa na mtoto wa kiume - sio Eliezeri. Ibrahimu utazaa mtoto wa kiume na Sara." Na Ibrahimu anasubiri hadi awe mzee, ana umri wa karibu miaka 100 au chochote wakati ana mtoto huyu. Amesubiri kwa muda mrefu. Sasa katika sura ya 22 Mungu anabadilisha

jukumu lake. Mungu sio tena ahadi hapa. Sasa Mungu anachukua jukumu jipya: anamjaribu Ibrahimu. Kwa hivyo Mungu anabadilisha jukumu lake na Ibrahimu. Atamjaribu. Sura ya 22 basi, wacha nianze na hii. Inasema, "Wakati fulani baadaye, Mungu alimjaribu Ibrahimu akamwambia 'Ibrahimu.' ' Mimi hapa,' alijibu. Na kisha Mungu akasema, 'Mchukue mwanao, mwanao wa pekee, Isaka.'" Yeye ndiye mwana wa ahadi, yule ambaye ulimngojea kwa muda mrefu, yule aliye na Sara, mtoto maalum, Isaka, Kicheko. "'Unamchukua [mtoto labda ana umri wa miaka 16 sasa. Kwa hivyo wazazi hushikamana na watoto wao baada ya muda? Kwa hivyo anampenda mtoto huyu.] na sasa mchukue mwanao, unayempenda, na uende katika eneo la Moria. Mtoe dhabihu huko kama sadaka ya kuteketezwa.'" Na unasema, "Kweli, hey, tunajua juu ya sadaka za kuteketezwa. Tumeanza kitabu cha Mambo ya Walawi?" Ndio, kuna shida gani na sadaka ya kuteketezwa? Kawaida huitwa sadaka nzima ya kuteketezwa. Inaposema sadaka yote ya kuteketezwa, kwa kawaida ni nini hutokea? Je, mtoto ataondoka kwenye hili? La. Unapokuwa sadaka nzima ya kuteketezwa, jambo zima huchomwa. Umekaanga. "Nenda kwenye Mlima Moria na kumtoa dhabihu huko kama sadaka ya kuteketezwa juu ya moja ya milima nitakayokuambia." Inaonekana kuna mahali maalum—"kwenye moja ya milima nitakuambia." Unaweza kufikiria nini kinapitia kichwa cha Ibrahimu sasa? Mungu alimwambia tu atoe mtoto huyu ambaye amemngojea, kwamba anapendwa. Lazima iwe mbaya sana.

Mstari unaofuata unasema nini? Inafurahisha sana jinsi maandishi yanavyofanya hivi. Huu ndio mstari unaofuata: "Asubuhi na mapema, Ibrahimu aliamka." Tazama kwa sababu ikiwa utafanya mapenzi ya Mungu, lazima uamke mapema kwa sababu "ndege wa mapema hupata mdudu." Ni muhimu sana kuamka asubuhi na mapema. Asubuhi na mapema, lazima uamke asubuhi na mapema. Kisha baada ya kuamka asubuhi na mapema, "aliweka tandiko la punda wake." Ikiwa utaenda kwa safari kwa siku tatu kuelekea kaskazini huko, lazima uweke punda. Utapanda punda, kwa hivyo lazima umpachike. Kwa hivyo

aliamka mapema; aliweka punda wake; akachukua watumishi wawili pamoja naye. Sasa unahitaji watumishi kwa sababu lazima uvute kuni hizi zote kwa moto na unahitaji watumishi kukusaidia. Kwa hivyo ana watumishi wawili ambao walikuwa wakimsaidia. Aliwachukua wale watumishi wawili pamoja naye na mtoto wake Isaka. "Wakati alikuwa amekata kuni za kutosha," oh, ndio, ikiwa utapata dhabihu, unahitaji kuni kuchoma huko kwa hivyo hiyo ni muhimu pia. Ikiwa utaenda kutoa dhabihu kwa Mungu, lazima ulete kuni. Hutaki kukamatwa bila kuni. "Kwa hiyo akakata kuni kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa na kuondoka kwenda mahali ambapo Mungu alimwambia."

Kile ambacho hii inathibitisha ni kwamba hisia za Ibrahimu hazijalishi. Je, kuna kutajwa kwa hisia za Ibrahimu hapa? Hakuna moja. Ibrahimu aliamka mapema, akaweka punda wake, akakata kuni - hakuna hisia zozote. Alimtii Mungu tu. Alimtii Mungu, hakuna mahali pa hisia. Andiko hili halitaji hata mapambano ambayo Ibrahimu alikuwa nayo. Sio muhimu. Alimtii Mungu tu. Swali: hiyo ni sawa? Hapana, sio sawa. Je, maandishi yanakufanyia kazi hapa? Inakuambia juu ya kuhuzunisha punda. Je, unajali kama alimtia punda wake? Alikata kuni. Je, unajali ikiwa alikata kuni au la? Je, unatoa mpasuko kwamba alichukua watumishi wawili pamoja naye? Hujali. Je, inakupa habari zote za nje? Kwa nini inafanya hivyo? Inakualika kwenye maandishi. Kukupa nafasi yote, kwa kuorodhesha aina hii ya mambo ya kichaa ambayo hayana uhusiano wowote na chochote, na inakualika kuuliza, "Ni nani atakayetoa hisia za Ibrahimu katika simulizi hili?" Msomaji. Inakupigia simu, kama msomaji, kukuambia mambo haya yote ya nje kukualika kusema, "Ng'ombe mtakatifu, ni nini kinaendelea kichwani mwake?" Ili uweze kuhisi kile Ibrahimu anahisi na ni mwaliko kwa kukuambia maelezo haya yote ya nje. Nadhani ni mwaliko unaokupa nafasi ya kujiuliza: "Ungejisikiaje ikiwa Mungu angekuuliza umtoe mwanao?" Basi akashuka na kuwaambia watumishi wake, "Kaeni hapa na punda wakati tunakwenda kuabudu kisha tutarudi." Agano Jipya linataja hii, kwamba Ibrahimu alifikiri kwamba hata akimuua, kwamba Mungu angemfufua kutoka kwa wafu.

Sasa hiyo ni nzuri sana kutojua chochote juu ya Yesu wakati huo? Je, mtu huyu anamwamini Mungu? Ibrahimu akachukua kuni na sadaka ya kuteketezwa na akashuka na kisha Isaka anajitokeza na Isaka atasema maneno machache.

Sasa nilisahau kubonyeza vifungo hapa lakini wacha nikuambie tu, hadithi hii hapa inaitwa "Akedah." Katika duru za Kiyahudi hii ni kifungu maarufu kwa watu wa Kiyahudi na hii inaitwa "Akedah." Akedah inahusu "kufungwa kwa Isaka." "Akedah" inamaanisha "kumfunga." Kwa hivyo ni "kufungwa kwa Isaka." Huu ndio ufungaji wa kifungu cha Isaka. Hiki ni kifungu maarufu chenye mapambano mengi kwa mtoto baada ya wakati huu wote. Sasa, moto wa haraka, hakuna hisia zilizoonyeshwa. Ninachopendekeza ni kwamba hii ni fasihi nzuri. Fasihi hii nzuri inakualika kwenye hadithi. Unapaswa kusambaza hisia, mivutano, na njia za hadithi. Mungu mwenye bariki anamgeukia Mungu Mjaribu. Kwa hivyo Mungu hufanya mabadiliko haya makubwa hapa. Utii wenye uchungu na kile ulicho nacho, wacha nisome hadithi zingine hapa. Inasema, "Ibrahimu akajibu..." Wacha tumfanye Isaka kwenye hadithi hii. Unaweza kuona Isaka karibu 16 sawa? Baba ana umri gani? Baba yuko katika mamia yake, mtoto ana miaka 16 sawa? Na mtoto anasema, "Um, Baba kama Mama alisahau kukuambia? Umesahau kitu hapa Baba? Kama tumepata kuni na moto sawa Baba, lakini mwana-kondoo yuko wapi? Mama alisahau kukukumbusha kuleta mwana-kondoo?" Kwa hivyo Isaka hapa anasema, "Baba." "Ndio mwanangu." "Moto na kuni ziko hapa, lakini yuko wapi mwana-kondoo kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa?" "Baba, umesahau kitu?" Kisha Ibrahimu anasema, sasa angalia hii, "Mungu mwenyewe atatoa mwana-kondoo kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa." Je, unaweza kusikia mwangwi? Ni mwangwi wa miaka elfu mbili. "Mungu mwenyewe, mwanangu, atampa mwana-kondoo." Je, Mungu hufanya hivyo kweli? Mwana-kondoo ni mwanawe. Kuna mtu yeyote Mbaptisti hapa? Na unaenda na mtu huyu Yohana Mbatizaji na Yohana Mbatizaji anasema nini? Anasema, "tazama" nini? "Tazama, mwanakondoo wa Mungu anayeondoa dhambi ya ulimwengu," anapomtangaza Yesu Kristo. Kwa hivyo kifungu hiki

kinarudia Yesu Kristo. Ibrahimu anaambiwa atoe mtoto wake. Ibrahimu ameokolewa kutokana na kuipitia. Je, Mungu ataipitia kweli? Sasa hiyo inaleta mambo mengi.

Kuna yeyote kati yenu wanafalsafa hapa? Wanafalsafa labda wanaelewa mambo vizuri kuliko mimi. Kuna mvulana anayeitwa Soren Kierkegaard. Ameandika kitabu kiitwacho *Hofu na Kutetemeka*. Kusema kweli kwako, ilibidi nisome kazi hiyo mara tatu kabla ya kujua na kuthamini kile alichokuwa akifanya, lakini ilikuwa moja ya vitabu vya kina zaidi ambavyo nimewahi kusoma. Inaitwa *Hofu na Kutetemeka* Na imejengwa kutoka kwa simulizi hili. Ni jambo fupi sana, kama kurasa 40/50, lakini ni kubwa kabisa. Mwaka mmoja uliopita nilikuwa na mapambano makubwa na kifungu hiki. Mwaka mmoja uliopita hivi sasa mwanangu alikuwa Afghanistan. Mwanangu ni "buti." "Boot" inamaanisha kuwa kimsingi yeye ni Marine na hiyo inamaanisha yuko chini na hiyo inamaanisha kuwa ana M16. Yeye ni Koplo wa Lance katika jeshi la watoto wachanga. Kwa kweli ana bunduki ya mashine ya cal 50 na yeye ni mtu wa chini. Kila siku alitoka nje - na alipigia simu na kutuambia hivi - kila siku walitoka nje ya waya, walipigwa risasi. Rafiki yake mkubwa alichukua risasi moja kwa moja kwenye shingo. Ilikosa kwa 1 mm ateri yake kuu. Tuna video ya Hadley akikimbilia kwenye helikopta alipopigwa risasi shingoni, akiweka compress kwenye shingo yake mwenyewe wakati anakimbilia kwenye helikopta. Itabidi ujue, mtu huyu ni jasiri kabisa. Lakini alipigwa risasi shingoni. Marafiki wengine wa mwanangu hawakufanikiwa, hawakuwa na bahati hiyo. Wakati mwingine risasi ilikwenda mahali pabaya. Twig amekufa - mmoja wa marafiki zake wa karibu. Marafiki wengine sitaki hata kujadili. Aliona yote. Aliona vitu ambavyo wanadamu hawapaswi kamwe kuona katika maisha yao. Aliona yote. Niko Massachusetts na darasa langu la Agano la Kale nikifundisha Agano la Kale. Mwanangu yuko Afghanistan akipigwa risasi kila siku kwa siku 28 moja kwa moja alikuwa nje ya waya. Hakupata usingizi wowote kwa sababu unapolala, huwezi kujua. Kama hivyo, watu hawa wanaweza kuwa juu yako na kwa hivyo alipata usingizi mdogo

sana. Bado hajalala hadi leo. Kwa hivyo hata hivyo, nilijifunza kuomba kwa Mungu? Ilibidi nimwache mwanangu na kusema, "Mungu, itabidi umtunze."

Sasa swali: baba anapaswa kumlinda mtoto wake? Sasa unasema, humjui Elliot. Yeye ni mkubwa... ana 6'2"/6'3", pauni 220 sasa. Anajitunza mwenyewe sasa. Lakini swali, wanampiga risasi na siwezi kumlinda. Mtoto wangu yupo na siwezi kumlinda. Mimi huwalinda watoto wangu kila wakati. Kwa hivyo ninahisi mnyonge. Unapojisikia mnyonge, unafanya nini? Unaomba. Kwa sababu hiyo ndiyo yote unayo. Nilijifunza mengi kuhusu maombi mwaka jana. Ukweli wa kweli ni kwamba kwa muda mwingi mwaka jana, nilikuwa nikiomba Mungu anie. Nilisema tu, "Mungu, mzee huenda kwanza. Mtoto anapaswa kujua, mzee huenda kwanza. Mungu aliokoa maisha yake. Ikiwa utachukua mtu anichukue, usimchukue. Mbaachie, nitaenda. Nichukue, nichukue sasa hivi. Nipeleke mbele ya Agano la Kale... Sijali unanipeleka wapi. Nichukue tu, mwache aishi."

Sasa inatokea kwamba Mungu alimrudisha hapa na kimwili hakuumia au kitu kama hicho. Je, kuna mambo mengi yanayoendelea kichwani mwake? Ndiyo. Lakini hata hivyo tunafanya kazi na hiyo sasa. Tunampenda na tunajivunia mtoto wetu. Ninachosema ni hisia hiyo ya kutokuwa na msaada na Mungu akiuliza na inabidi uache kitu kama hicho. Nilijifunza kitu kuhusu hadithi hii... Sasa hiyo haina maana.

### **J. Hatua za Ukuzaji wa Imani** [54:06-61:23]

Acha nisogee karibu kidogo na hii na ninataka kuzungumza juu ya hatua tofauti za imani - hatua tofauti za ukuaji wa imani. Ninataka kuangalia tatu kati yao ambazo nimeunda tu kutoka kwa simulizi hili. Nataka kwanza kuzungumza juu ya "**Imani rahisi**." Je, watu wengine wanamkubali Yesu kama mwokozi wao kwa sababu ikiwa unamwamini Bwana Yesu Kristo, utaokolewa. Ikiwa unamwamini Bwana Yesu Kristo unapata umilele bure. Unaenda mbinguni na kutembea kwenye mitaa ya dhahabu. Kila kitu ni kizuri. Mungu hubadilisha

maisha yako. Dhambi zako zimesamehewa na kila kitu ni kizuri. Unajifunza furaha. Unapata furaha na amani na mambo haya yote mazuri kutoka kwa Yesu. Kwa hivyo nataka kuiita hii "imani rahisi." Kwa maneno mengine, unamkubali Yesu kwa kile utakachopata na utapata mambo haya yote mazuri. Ninataka kuiita hiyo "imani rahisi." Kwa njia, je, baadhi yenu mlikuwa kumjua Yesu kwa sababu ndivyo mlivyopata kutoka kwa Yesu? Nataka kusema mwenyewe, hiyo labda ni kweli. Hii ni "imani rahisi."

Kuna kiwango kingine baada ya hapo ambacho nataka kupiga simu **"imani ya kujiuzulu."** Hapa ndipo Mungu anakuuliza uache kitu. Kwa upande wangu, nilipohitimu kutoka chuo kikuu nilikuwa na kazi kama mhandisi wa mifumo katika Cornell Aeronautics Lab yote yaliyowekwa na mtu huyo alitaka kuniajiri. Ingekuwa ikitengeneza dola elfu hamsini, ambayo ilikuwa pesa nyingi wakati huo. Ninatambua sio nyingi sasa lakini tunazungumza nyuma baada ya Vita vya wenyewe kwa wenyewe wakati hiyo ilikuwa pesa nyingi. Niliangalia kazi hiyo na nikafikiria, "Unajua, nadhani Mungu ananiita mahali pengine." Nilimwambia yule mtu kutoka kazini, "Nitaenda seminari." Sasa unapoenda seminari, badala ya kupata dola elfu hamsini na kutajirika, unafika seminari na unakuwa maskini mara moja. Kisha nikaoa na kisha unakuwa maskini sana. Ni vizuri kuwa maskini mwenyewe lakini unapoolewa lazima umuunge mkono mtu huyu mwingine. Inakuwa ghali na huwezi kukata pembe kama ulivyokuwa ukifanya. Kama kuendesha baiskeli yako maili 25 kwa siku kupitia katikati mwa jiji la Buffalo na vitu kwa sababu sasa hataki kupanda nyuma ya baiskeli yako. Kwa hivyo sasa lazima upate gari na uifanye ifanye kazi. Lakini niliangalia hiyo na nikasema nini? "Je, ninahesabu kazi hiyo kama takataka?" "Imani ya kujiuzulu" inaniruhusu kudharau au kupungua, kudharau, na kufikiria kitu hicho ambacho ningeweza kuwa nacho na kukipunguza na kusema, "Sikutaka hata hivyo, haikuwa nzuri. Isingekuwa nzuri kwangu hata hivyo." Labda isingekuwa. Kwa hivyo ninapunguza, ninadharau au ninadharau thamani ninaweka chini kitu ambacho Mungu alihitaji kutoka kwangu. Ninadharau thamani, au ninadharau kile ambacho

Mungu amenichukua. Paulo anasema hivi, "Vitu nilivyo hesabu faida ni takataka kwangu." Siwataki. Mungu aliwachukua na hiyo ni sawa. Ninapodharau kile ambacho Mungu amechukua ni imani ya kujiuzulu. Ndio hivyo? Huyu sio Ibrahimu. Je, Ibrahimu anaweza kumdharau mwanawe na kusema, "Hofu, hakuwa mwana mwingi hata hivyo." Je, anaweza kufanya hivyo? La. Na hiyo ndiyo hatua inayofuata ya imani ambayo nataka tu kuleta hapa. Kile ninachotaka kukiita hii "imani safi" isiyo na maana. Hii ni "imani safi" ambapo Mungu anakuuliza kile ninachotaka kukiita "cha thamani." Samahani kwa maoni na hii lakini Mungu anasema, "Nataka 'wa thamani.'" Sasa angalia nasema, "ya thamani." Je, una ngapi kati ya hizi? Una moja tu. Na Mungu anasema, "Nataka." Mungu anapokuuliza "ya thamani," unaweza kusema haimaanishi chochote kwangu? Niliacha na haimaanishi chochote, naweza kusema hivyo juu ya mwanangu? Ninamtoa na ninamwamini Mungu. Haimaanishi chochote kwangu. La. Ni kama unatoa roho yako? Jambo muhimu zaidi katika maisha yako, kuna moja tu kati yao. Anauliza jambo hilo moja. Huwezi kuidharau, huwezi kushusha thamani hii. "Ibrahimu, nataka mwanao." Inasikitisha kabisa. Wakosoaji wengine wanaangalia kifungu hiki katika Biblia na wanasema, "Ni Mungu mkatili kama nini ambaye angeweka mtu katika aina hii ya kucheza na wanadamu kama hii!" Nilikuwa na mvulana muhula uliopita na mwishoni mwa muhula niliuliza, "Ulijifunza nini katika darasa la Agano la Kale?" Alisema, "Nilijifunza ukatili wa Mungu na napenda kuua watu." Samahani, ulisoma kitabu kile kile nilichosoma? Hapana, hakufanya hivyo, alikosa hatua nzima kwa bahati mbaya. Kwa hivyo ndivyo alivyotoka navyo - huzuni, huzuni sana.

Je, unaelewa kweli kinachoendelea hapa? Je, Mungu ni mkatili hapa? Sidhani hivyo. Nadhani kuna kitu kingine kinachoendelea. Hii ni kubwa kwa Ibrahimu, kubwa kabisa. Jina la Ibrahimu ni nini? Ibrahimu anaitwa "rafiki wa Mungu." Unajua je wakati una rafiki mzuri sana? Je, rafiki mzuri anajua jinsi unavyohisi kwenye utumbo wako? Je, rafiki mzuri anakujua, mzuri, mbaya na mbaya? Je, rafiki mzuri anakujua ndani? Je, rafiki mzuri anahurumia maumivu

na maumivu yako? Je, rafiki mzuri atakujua kwa huzuni? Rafiki mzuri atafanya nini? Je, rafiki mzuri, unapokuwa na huzuni, atakupa ushauri? Ikiwa mtu anaumia, unampa ushauri sawa? Makosa. Unahuzunika pamoja na wale wanaoomboteza. Je, una marafiki ambao wanajua jinsi ya kuomboteza na wewe?

Sasa nataka tu kufanya kazi na hii na Mungu. Je, Mungu atapitia dhabihu hii ya mwanawe? Je, Mungu atapitia hilo? Swali: je, Ibrahimu anaweza kuelewa baadhi ya hayo sasa. Je, inakuwaje kumtoa mwanao dhabihu mwanao?

Nimefikiria mara nyingi, "Ningefanya nini ikiwa ningekuwa Mungu na mwanangu, Elliott, na walikuwa wakimpiga snot kutoka kwake na walikuwa karibu kumsulubisha na mimi ningekuwa Mungu, ningefanya nini?" Unaweza kufikiria tu..."Hei, nyinyi mnapenda atomi? Tazama atomi zako zikipeperushwa ulimwenguni kote..." Au labda unachukua kidole chako kama hii..."Ah, nyinyi kwenye sayari ya dunia na mnampiga mwanangu hivyo? Tazama hii!" Na unaenda, "flick!" na ghafla dunia inatoka kama Pluto. Halo, kuna baridi kidogo huko nje kwani wamegandishwa mara moja. Ninachosema ni kwamba, ikiwa ilibidi umtazame mwanao akipigwa na kuuawa msalabani, hiyo inakuambia nini juu ya Mungu? Kile kinachoniambia juu ya Mungu ni: Je, Mungu anatupenda? Angeweza kwenda "flick!" na kukaanga mahali pote. Je, anawaruhusu kumpiga na kumuua mwanawe katika kifo cha kikatili na cha kikatili? Walakini inakuambia tu kiwango cha upendo wa Mungu. Nadhani hilo ndilo ninalotaka kupata na hoja hii ni kiwango cha upendo wa Mungu.

#### **K. Kuongezeka mara mbili kwa anga [61:24-62:52]**

Ibrahimu basi ni rafiki wa Mungu. Ibrahimu anajua jinsi Mungu anavyohisi. Kwa hivyo yeye ni rafiki yake kwa sababu Mungu alimruhusu aingie katika nafasi hii takatifu. Sasa nitakuambia kitu kingine. Angalia Ibrahimu anaambiwa aende safari ya siku tatu kaskazini hadi mlima uitwao Moria. Mlima Moria uko wapi? Yerusalemu. Yesu angekufa wapi? Yerusalemu. Je, unapata hii? Ni kile ninachotaka kuita "kuongezeka mara mbili kwa anga." Hii imenitokea mara moja maishani mwangu. Binti yangu alizaliwa huko Warsaw, hospitali ya

Indiana na nilikuwa wakati wa kuzaliwa kwa watoto wangu wote. Miaka kumi na sita baadaye, mjukuu wangu alizaliwa katika hospitali hiyo hiyo na naapa ilikuwa chumba kimoja. Nilikuwa chumbani na kichwa changu kilikuwa kikiruka na kurudi kati ya miaka kumi na sita tangu alipokuwa huko na wakati mjukuu wangu alikuwepo. Nilikuwa nikiruka kiakili na kurudi. Lilikuwa jambo la kushangaza zaidi kuwahi kutokea. Ninataka kuiita "kuongezeka mara mbili kwa anga" ambapo kitu kimoja hufanyika aina ya jambo la deja-vu. Mungu anampeleka hadi Mlima Moria huko Yerusalemu na hiyo ni ya kushangaza kabisa. Kwa hivyo nadhani anaweka mahali hapo na kusema, "Ibrahimu nataka uwe mahali ambapo mwanangu angetolewa dhabihu miaka 2000 baadaye. Kwa hivyo nenda mahali ambapo itatokea mahali hapa."

**L. Jacob: ugomvi na udanganyifu** [62:53-63:55]

Huo ndio mwisho wa hiyo. Sawa, kwa hivyo wacha tufanye Jacob. Jacob ni rahisi zaidi kwa kweli. Nadhani tunaweza kuhusiana na Jacob zaidi. Hapa tumepata Yakobo - ugomvi na udanganyifu. Yakobo atakuwa mwana wa Isaka. Kumbuka tuna Ibrahimu, Isaka, na Yakobo. Una ugomvi na udanganyifu hapa. Kwa njia, ugomvi na udanganyifu ni nini. Jacob ana majina mangapi? Je, nyinyi mnajua majina mawili ya Yakobo? Jacob sio mzizi wa hii lakini inaonekana kama dhana hii ya "udanganyifu." Ugomvi utakuwa kile "Israeli" inamaanisha. Israeli inamaanisha "Yeye anayepambana na Mungu." Kwa hivyo Israeli na Yakobo, haya ni majina yake mawili: udanganyifu - Yakobo; Israeli - ugomvi. Ugomvi na udanganyifu ni mada kuu katika maisha ya Yakobo.

**M. Utabiri na Hiari** [63:56-69:44]

Kwa hivyo tunataka kuruka ndani ya Yakobo hapa. Picha za utotoni: Yakobo amezaliwa katika sura ya 25 ya Mwanzo na mama yake, Rebeka, atapata watoto wawili. Inasema hivi: "Isaka alimwomba Bwana kwa niaba ya mkewe kwa sababu alikuwa tasa. Bwana alijibu maombi yake na mkewe Rebeka akapata ujauzito. Na watoto waligombana na akasema, 'Kwa nini hii inanitokea?' Kwa hiyo akaenda kumuuliza Bwana, na Bwana akamwambia, 'Mataifa mawili yako

tumboni mwako na watu wawili kutoka ndani yako watatenganishwa. Watu mmoja watakuwa na nguvu kuliko mwingine na mkubwa atamtumikia mdogo." Kwa hivyo tangu kuzaliwa, ni nani aliyechaguliwa? Yakobo alichaguliwa. Hiyo ndiyo yote muhimu. Yakobo amechaguliwa. Ambayo inamaanisha basi kwamba ni nani ambaye hajachaguliwa? Esau. Kwa hivyo hii inakuwa swali basi juu ya jambo hili juu ya jinsi Mungu anaweza kuchagua moja na kukataa nyingine kabla hata hawajazaliwa. Je, Esau alipata nafasi? Yakobo ndiye aliyechaguliwa kabla ya kuzaliwa. Kwa hivyo unafanya nini na aina hii yote ya uamuzi. Hii inaleta suala la kuamuliwa mapema dhidi ya hiari. Mungu aliwaamua mapema kabla hawajazaliwa. Yakobo angekuwa mtoto wa wateule na Esau hangekuwa. Ni kiasi gani ni kuamuliwa mapema, kuchaguliwa na kurekebishwa? Na ni kiasi gani ni uhuru wa kuchagua? Unapaswa kutambua katika darasa hili, je, tumeendeleza kutoka kwa Bustani ya Edeni uwezo wa wanadamu kufanya uchaguzi? Je, hiyo ni mada kubwa katika Maandiko, uwezo wa wanadamu kufanya uchaguzi? Lakini hapa, upande wa kuamuliwa mapema unakuja kwamba Mungu anamchagua Yakobo kabla hata hajazaliwa. Kwa njia, ikiwa unaruka hadi Malaki sura ya 1 au unaweza kwenda kwa Warumi. Acha nifanye Warumi 9, lakini inanukuu Malaki. Warumi 9.13 Nadhani inasema, "Ili kusudi la Mungu katika uchaguzi lisimame: si kwa matendo bali kwa yeye anayeita, aliambiwa, [yeye, akiwa Rebeka], 'Mkubwa atamtumikia mdogo.' Kama ilivyoandikwa: 'Nilimpenda, Esau nimemchukia.'" Kabla hata hawajazaliwa, "Jakobo nimempenda, Esau nimemchukia." Je, Esau alipata nafasi? Hiyo inamaanisha nini kwamba Mungu alimchukia Esau? Kuna mpango gani na hilo?

Watu wengine huchukua upendo/chuki hiyo kuwa aina ya kitu cha kulinganisha. Kwa hivyo ni Mungu akisema, "Ninampenda Yakobo zaidi. Esau alipendwa kidogo." Kwa hivyo ilikuwa aina zaidi au chini ya kitu. Haikumaanisha "chuki" kabisa, ilikuwa tu "zaidi" - jambo la jamaa. Nadhani labda njia bora ya kuelezea hiyo ni kufanya kazi na istilahi ya agano. "Kumpenda" mtu ilimaanisha "kuwachagua"; "Kuchukia" ilimaanisha

"kutowachagua." Kwa hivyo istilahi ya upendo/chuki ni istilahi ya agano. Mungu hufanya agano na yule mmoja, hafanyi agano na mwingine. Kwa hivyo huu ni mjadala mkubwa na tunapaswa kusema ikiwa mtu hajachaguliwa basi, bado anawajibika? Je, Esau alihusika? Esau alipaswa kufanya nini? Sasa je, Esau anageuka kuwa mtu mchafu kweli? Je, inawezekana kwamba Esau angeweza kusema, "Yakobo ndiye mteule" na kuchagua kuwa chini ya Yakobo na kumuunga mkono katika jukumu lake? Je, hiyo inawezekana? Kuna mtu yeyote anayekumbuka kuna mtu anayelitwa Musa katika Kutoka? Kaka mkubwa wa Musa ni nani? Haruni. Dada yake mkubwa ni nani? Miriam. Kwa hivyo Miriamu na Haruni ni wazee, lakini ni nani aliyechaguliwa na Mungu kuwaongoza Israeli? Musa. Je, Haruni na Miriamu wanapaswa kuingia chini ili kumuunga mkono Musa? Je, ndivyo wanavyofanya? Isipokuwa katika Hesabu 12, kuna utata, lakini wakati mwingi ndivyo wanavyofanya. Wanaingia chini yake. Hivyo ndivyo Esau alipaswa kufanya? Alipaswa kujitokeza kumuunga mkono Jacob. Sasa je, Esau anafanya hivyo au Esau anataka kumuua ndugu yake? Kwa hivyo tunaingia kwenye mvutano huko. Ninachotaka kupendekeza ni kwamba Esau bado alifanya uchaguzi. Bado alikuwa na uchaguzi wa jinsi atakavyojibu hii. Kwa hivyo mtu ambaye hajachaguliwa bado anawajibika. Je, hiyo ni haki? Ndio, hiyo ni haki. Mungu alichagua... Kwa njia, maisha ni ya haki? Mwanangu anapambana sana na hii kwa kiwango fulani. Nini kingetokea ikiwa angezaliwa Afghanistan? Maisha yake yangukuwa tofauti kabisa, tofauti kabisa na kuzaliwa Amerika na kuwa na mzee wake kuwa profesa. Kwa njia, maisha yako yote ni tofauti? Je, maisha ni ya haki? Je, kila mtu katika darasa hili yuko kwenye uwanja sawa wa kucheza au nyote mnatoka katika asili tofauti na faida na hasara katika maeneo mbalimbali? Ndio, sisi sote ni tofauti. Wazo hili la kila kitu lazima liwe sawa kwenye uwanja wa maisha ni wazimu. Je, maisha ni ya haki? Hapana, ndivyo ilivyo. Nilizaliwa katika familia maskini. Ndugu na dada zangu hawakwenda chuo kikuu hata kidogo. Hatukuwa na pesa, hatukuwa na masharti.

Watoto wengine, wote walienda chuo kikuu. Tuna familia tofauti, lazima ufanye kazi na hiyo.

### **N. Majina na kuzaliwa kwa Yakobo na Esau [69:45-71:45]**

Kwa hivyo, sasa, hapa kuna majina ya wavulana wawili. Nataka kufanyia kazi hili kidogo. Jina la Yakobo lina sauti ya, haijaunganishwa kietymologically lazima, lakini sauti ni kwamba jina lake linamaanisha "kisigino." "Jacob" pia inasikika kama "mdanganyifu." Jina linasikika kama "mdanganyifu" na "mshika kisigino." Wanapozaliwa, walipotoka, Esau alitoka nini? Nyekundu na nywele na Jacob akatoka akishika kisigino cha kaka yake. Kwa hivyo walimwita kimsingi mwangwi wa neno hili "kisigino" ambalo ni Yakobo na baadaye neno hilo pia linahusishwa na "mdanganyifu." Esau anatoka na yeye ni mwekundu. Nyekundu nyekundu, wananiita "Nyekundu." Jina lake ni "Big Red." Kimsingi, Esau ni "Big Red." Wazao wa Esau wanakuwa Waedomu. "dm" kwa Kiebrania inamaanisha "nyekundu." Kwa hivyo Edomu itahusishwa na nyekundu. Kwa njia, ni rangi gani ya miamba katika nchi ya Edomu? Kuna mtu yeyote aliyewahi kuona picha ya Petra? Wao ni nyekundu. Ni mchanga mwekundu wa Nubian. Kwa hivyo mahali anapokuja kukaa ni mchanga mwekundu katika nchi ya Edomu.

Halafu, kwa njia, sasa hii ni mimi tu kuwa mcheshi, lakini sio kweli. Kila wakati unapowaona Waedomu katika Maandiko, Waedomu, wazao wa Esau, watafanya nini karibu kila wakati? Watawaua Wayahudi. Waedomu wanawaua Wayahudi. Ndivyo wanavyofanya. Kwa hivyo daima kutakuwa na mvutano huu na Wayahudi. Wataua Wayahudi wengi. Wao ni wazao wa Esau. Esau au "Seiri" kama anavyoitwa. "Seiri" inamaanisha "nywele." Kwa hivyo kimsingi tuna mtoto mmoja anayeitwa Harry (mwenye nywele) au Big Red. Hilo ndilo jina lake. Kwa njia bado tunawataja watu Harry leo, iliyoandikwa na "r" mbili. Lakini jina lake ni "Harry" kwa sababu alikuwa na nywele tangu mwanzo. Na kwa hivyo Big Red iko.

### **O. Yakobo na Esau na haki ya mzaliwa wa kwanza ya Kitoweo Nyekundu**

[71:46-73:11]

Katika sura ya 25 hapa mwishoni, wacha nisimulie hadithi hii. Kwa hivyo Esau yuko nje ya kuwinda. Yeye ni wawindaji. Yakobo ni mtu wa shambani. Jacob ana kitoweo. Kitoweo kilikuwa na rangi gani kwa njia? Kitoweo nyekundu. Je, unapata mchezo wa "nyekundu" hapa? Kitoweo nyekundu kwa Big Red. Kwa hivyo Big Red inaingia na ana njaa. Amekuwa akiwinda na hana chakula. Anakuja kwa Jacob na Jacob ana kitoweo hiki chekundu. "Hei, Red, unataka kitoweo nyekundu?" Red [Esau] anasema, "Nitakufa njaa. Haki yangu ya kuzaliwa ni nini?" Kwa hivyo kimsingi Jacob anabadilishana haki ya kuzaliwa. Yakobo anasema, "Unipa haki ya mzaliwa wa kwanza nami nitakupa kitoweo." Esau anasema, "Nitakufa ikiwa sitapata kitoweo hicho kwa hivyo ni nani anayejali haki ya kuzaliwa?" Yeye hana. Kwa njia, hiyo ilikuwa halali kubadilishana haki ya kuzaliwa? Na jibu ni: ndiyo. Tunajua hilo sasa kutokana na sheria hizo za Nuzu. Kwa kweli tuna sheria zinazosema kwamba ni halali kabisa kubadilishana haki yako ya kuzaliwa. Wanabadilishana kwa kila kitu na haki yako ya kuzaliwa inaweza kubadilishwa. Kwa sababu tu ilikuwa halali, hiyo inamaanisha ilikuwa nzuri? Je, Yakobo alikuwa mwema kwa kaka yake wakati hakuwa na chakula? Kwa hivyo nataka kusema, ni halali. Tunajua ni halali, lakini tunasema hatuna uhakika kwamba lilikuwa jambo zuri zaidi kufanya na Esau.

### **P. Yakobo anamdanganya Isaka [73:12-77:7]**

Sasa udanganyifu wa Isaka, nini kinatokea hapa? Kuna aya mbaya sana katika sura ya 25 mstari wa 28. Angalia hii: "Isaka, ambaye alikuwa na ladha ya wanyama pori, alimpenda Esau. Lakini Rebeka alimpenda Yakobo." Ni nini hufanyika wakati baba anampenda mtoto mmoja na mama anampenda mtoto mwingine. Upendeleo wa wazazi husababisha nini? Ushindani wa ndugu. Kwa hivyo unapata ndugu hawa wakigongana. Wakati wazazi wanapendelea mtoto mmoja kuliko mwingine, utakuwa na vita kati ya watoto. Kwa hivyo hii ndio shida ya upendeleo wa wazazi - baba anampenda Esau, mama anampenda

Yakobo. Sasa kutakuwa na shida kubwa hapa. Sasa nini kinatokea? Isaka ni mzee. Yeye ni kipofu. Hawezi kuona. Anamwita mwanawe Esau na kusema, "Esau, nataka tu nyama bora zaidi. Na kwa hivyo nenda nje na kumpiga mnyama na umrudishe na upike jinsi ninavyompenda. Kisha utakapoirudisha nitakubariki." Esau anatoka nje na upinde wake na mshale na atatoka na kumchukua mnyama huyu. Nani anasikia simu? Rebeka yupo, anasikia jambo zima. Anapanga, "Hei, Jacob, lazima tuchukue hatua sasa. Baba yako ni kipofu." Je, unachukua faida ya vipofu? Bila shaka. "Baba hawezi kukuona, na kwa hivyo utaingia huko." Lakini shida ni nini? Baba hawezi kukuona, lakini Harry ni nini? Harry ana nywele. Kwa hivyo Jacob anasema, "Sidhani hivyo." Kwa hivyo mama anasema, "Sawa, nipatie mbuzi, tutapika mbuzi." Kwa njia, niseme hivi pia. Unajua kwamba mbuzi huko Palestina, ukiwahi kugusa mgongo wa mbuzi hao unapata vipande mikononi mwako? Nywele za mbuzi ni nyororo na nene, hakuna mwanadamu kwenye uso wa dunia ambaye ana nywele nene na zenye wiry. Kwa hivyo sio upande wa nyuma wa mbuzi hawa. Ni nywele mbaya sana. Upande wa chini wa mbuzi, kwenye makwapa yao na upande wa chini, ni nywele nzuri sana karibu kama ngozi laini. Kwa hivyo ndivyo lazima alivua na kuvaa juu yake. Kwa hivyo anaiweka juu yake. Jacob anasema, "Mimi hapa na chakula, baba!" Na ghafla ni kama, "Hei, sauti yake inasikika kama mtu mwingine." Anamwita huko. Anafanya nini? Je, anamshika Jacob, shingo na mikono? Na anasema, "Ah, mtu huyo mwenye nywele, lazima awe Harry." Kwa hivyo anakula chakula. Anambariki Yakobo na kumpa baraka zote. Kisha Jacob anatoka nje na kisha ni nani anayeingia baadaye? Esau anaingia na "Mimi hapa, mwanao Esau, unayempenda." Kisha baba anashtuka akigundua kuwa amedanganywa. Kwa hivyo baba amedanganywa wakati huu na unapata mvutano huu basi hiyo itakuwa kati ya Yakobo na Esau. Nani anapata baraka? Je, baba alitambua kwamba alikuwa amefanya makosa? Esau anasema, "Kuna nini Baba, una baraka moja tu?" Isaka akasema, "Nilimbariki Yakobo naye atabarikiwa." Nadhani Isaka alitambua kwamba alipaswa kumbariki Yakobo kwa sababu ndivyo ahadi ya

Mungu ilivyokuwa. Kwa njia, je, Mungu hutumia hila na uovu huu wote kutimiza makusudi yake? Mungu hutumia hata uovu wa kibinadamu kutimiza makusudi yake. Kutakuwa na mzozo ujao na wakati ujao tutaangalia mzozo huu wa kile kilichotokea na mapambano haya ya Yakobo na Esau juu ya baraka hii ya baba. Je, baadhi yenu mmehisi baraka za baba yenu? Acha niishie hapo. Je, baraka ya baba ni muhimu kwako? Ilinibidi kusubiri hadi nilipokuwa na umri wa miaka 42 hadi nilipohisi baraka za baba yangu. Nataka tu kusema kwamba baadhi yenu mnajua maana ya kuwa na baraka za baba yenu. Ni jambo zuri. Kwa hivyo tutawatendea Yakobo na Esau baadaye. Tutaonana wakati ujao. Anza kufanya kazi kwenye Hesabu.

Huyu ni Dk. Ted Hildebrandt katika Historia ya OT, Fasihi na Theolojia hotuba ya 9 juu ya Ibrahimu, Sodoma na Gomora, Akeda au kufungwa kwa Isaka na mwanzo wa hadithi ya Yakobo.